

Toelichting programma Taal in Samenhang | 29 september 2016 netwerkdag Landelijk Netwerk Taal

Plenaire lezingen

Over de globalisering van het taalonderwijs: alle grenzen open?

| Kris van den Branden

De term "globalisering" duidt op het vrije verkeer van goederen, mensen en diensten over grenzen heen. In de 21ste eeuw lijken ook de grenzen van het onderwijs Nederlands voortdurend doorbroken te worden. Moet het onderwijs Nederlands onbegrensd overvloeien in het onderwijs van de befaamde 21ste-eeuwse competenties? In het onderwijs van andere talen? In het onderwijs van andere vakken? En als er dan zoveel samenhang met andere disciplines en talen moet gezocht worden, hoeveel samenhang blijft er dan nog over binnen het onderwijs van het Nederlands?

Kris Van den Branden is als professor taalkunde en lerarenopleider verbonden aan de Faculteit Letteren van de KU Leuven. Hij is academisch verantwoordelijke van het Centrum voor Taal en Onderwijs en auteur van het boek "Onderwijs voor de 21ste eeuw" (Uitgeverij ACCO).

Over de samenhang tussen talen | omgaan met meertaligheid in de klas

| Goedele Vandommele

Leerkrachten in het basisonderwijs krijgen steeds meer te maken met een taaldivers leerlingenpubliek. In de meeste (Vlaamse) scholen probeert men deze meertalige leerlingen de Nederlandse schooltaal beter te laten verwerven door hen onder te dompelen in een Nederlands taalbad, binnen een 'eentaalbeleid'. Concreet betekent dit dat leerlingen in de klas en op de speelplaats enkel Nederlands mogen spreken. In deze lezing volgen we acht Turkse leerlingen gedurende twee jaar, waarvoor tijdens enkele groepswerken afgeweken werd van het eentaalbeleid. Deze leerlingen kregen de ruimte om hun thuistaal én de schooltaal Nederlands in te zetten. Wat gebeurt er als je, tegen de gangbare praktijk in, leerlingen van Turkse origine toelaat om hun moedertaal te gebruiken tijdens groepswerk? Welke taalkeuzes maken de leerlingen? Waarvoor zetten zij hun thuistaal in? Biedt het inzetten van beide talen samen een meerwaarde? En hoe ervaren de leerlingen hun eigen taalgebruik? Uit de bevindingen blijkt dat moedertaal gebruiken tijdens groepswerk kan helpen om de taak beter uit te voeren.

Goedele Vandommele werkt als coördinator onderzoek en onderwijsondersteuning bij het Centrum voor Taal en Onderwijs (CTNO) in Leuven.

Keuzeprogramma in twee rondes

Wereldverkenning in samenhang

| Anne-Christien Tammes

"Alles heeft met alles te maken". Vanuit dit citaat van Leonardo DaVinci is de methode DaVinci ontwikkeld. DaVinci biedt onderwijs in thema's aan. De kerndoelen Oriëntatie op jezelf en de wereld worden in een samenhangend geheel aangeboden met de vensters uit de Canon van de Nederlandse geschiedenis, wereldburgerschap en burgerschapsvorming, de 21th century skills en Wetenschap & Techniek. Met de lesmethode van DaVinci geven leerkrachten geen aparte vakken als aardrijkskunde, geschiedenis, biologie, maatschappijleer, techniek, natuur- en scheikunde, verzorging, filosofie of levensbeschouwing, maar bieden dit aan met één centrale les per week. Op deze manier zullen

kinderen verbanden zien tussen alles wat aangeboden wordt. Biedt deze manier van werken ook aanknopingspunten voor een koppeling met het taalonderwijs? We gaan er samen over in gesprek.

Anne-Christien Tammes werkt bij Uitgeverij DaVinci. Uitgeverij DaVinci ontwikkelt thematisch lesmateriaal voor wereldverkenning. Tot voor kort werkte Anne-Christien als docent-onderzoeker in de kenniskring Interactie en taalbeleid aan Marnix Academie, waar ze betrokken was bij het project Taaldenkgesprekken, klasseggesprekken om de denk- én taalontwikkeling van kinderen stimuleren in het zaakvakonderwijs.

Taaldomeinen in samenhang; praktijkgerichte workshop

| Petra de Lint

De diverse domeinen van taal worden vaak los van elkaar onderwezen. Zo is ook de opbouw en structuur van de meeste taalmethoden: vandaag taalbeschouwing, later op de dag spelling, morgen begrijpend lezen, woensdag schrijven, etc. Taalonderwijs kan leuker en beter worden als de domeinen meer in samenhang worden aangeboden. Maar hoe doe je dat? In deze workshop geef ik ideeën hoe dat te doen en gaan we er zelf mee aan de slag. De workshop is een praktijkvoorbeeld bij het project van SLO rond taaldomeinen in samenhang.

Petra de Lint is leerkracht van groep 8 op de Gooilandschool in Bussum. Haar inspiratie voor taaldomeinen in samenhang heeft ze vooral opgedaan in het internationale onderwijs. Ze heeft ook opleidingen en werkervaring in communicatie en journalistiek.

Actief met taal in de zaakvakken!; praktijkgerichte workshop

| Anja Valk, Vita Olijhoek, Martijn Baalman, Mariken van der Laan

Het is van groot belang om ook bij de zaakvakken aan taalontwikkeling te werken, maar hoe doe je dat dan? In deze workshop plaatsen we de theorie niet voorop. We laten een aantal werkvormen zien die je bij elke zaakvaktekst kunt gebruiken. De werkvormen zijn inzetbaar bij mondelinge taalvaardigheid, het oefenen van woordenschat, begrijpend lezen en stellen in de breedste zin van het woord. Ze sluiten aan bij de Kennisbasis Nederlandse taal voor de pabo. De werkvormen komen uit het boek Actief met taal in de zaakvakken, dat dit voorjaar bij Coutinho verscheen.

Anja Valk is onderwijskundige en taalwetenschapper. Ze is NT2-docent, was een aantal jaren pabodocent en vindt het leuk om docenten het plezier van activerende werkvormen te laten ervaren.

Martijn Baalman is taalwetenschapper. Ze is ontwikkelaar van leermiddelen en taaltrainer. Ze vindt het belangrijk dat leerlingen hun taalvaardigheid kunnen ontwikkelen, ook tijdens de zaakvakken.

Vita Olijhoek is taalwetenschapper en NT2-docent. Zij traint regelmatig andere docenten en is een ervaren auteur.

Mariken van der Laan is leerkracht basisonderwijs, intern begeleider, taalcoördinator in het voortgezet onderwijs en onderwijskundige.

De (on)mogelijkheden van het domein Taal & Cultuur; beleidsgerichte discussiebijeenkomst

| Stéfanie van Tuinen

"Meer verbinding tussen de inhoud van vakken kan het onderwijs voor leerlingen meer betekenisvol maken", zo stelt het Eindadvies van het Platform Onderwijs2032. "Ook maatschappelijke kwesties vragen om een interdisciplinaire aanpak. Om de samenhang te benutten en het onderwijs voor leerlingen meer betekenisvol te maken, stelt het Platform voor de kennisbasis uit te werken in drie interdisciplinaire kennisdomeinen: Taal & Cultuur; Natuur & Techniek, Mens & Maatschappij."

In deze interactieve bijeenkomst discussiëren we over de vraag hoe het domein Taal & Cultuur vorm zou kunnen krijgen en wat daar voor nodig is. Gezamenlijk verkennen we de (on)mogelijkheden van zo'n domein in de schoolpraktijk.

Stéfanie van Tuinen is werkzaam als leerplanontwikkelaar bij SLO, nationaal expertisecentrum voor leerplanontwikkeling, projectleider van het project 'schoolvoorbeelden van Taal & Cultuur' en het 'leerplankader kunstzinnige oriëntatie' voor het primair onderwijs. Naast onderwijs in kunst en cultuur, houdt zij zich bezig met onderwijsthema's als curriculumontwikkeling en lerarenopleidingen, samenhang, 21^e eeuwse vaardigheden en doorlopende leerlijnen. Van Tuinen is tevens beeldend kunstenaar en dichter.